

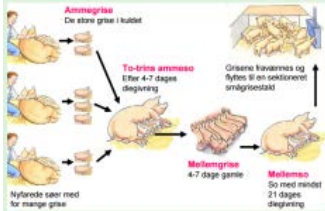
Soen og pattegrisenes nærmiljø			
Klargøring af faresti	Hvorfor redder dette liv (efter alle afsnit)? Printvenlig tjekliste (efter alle afsnit)		Scene og deltagere
Vask og desinfektion	Hvor er fælderne? Typiske faldgruber – hvad er rent. Billeder af sjusket vask (lort kan ikke desinficeres). Iblødsætning + sæbe. Vask af foderrør. <i>Sluse gylle ud inden vask.</i> Vask af eventuelle måtter + huler.	Walk&talk intro med snak om smittetryk. Hvorfor er hygiejne/udtørring vigtig? Termografisk film over udtørring Evt. video af vask i forkert rækkefølge – find 5 fejl https://www.youtube.com/watch?v=O3fb47cDU-0 Billeder af nydesinficeret sti Tjekliste Opgave: Billede af sti, der er vasket – er denne sti ok? Mulighed for at zoome ind på kritiske steder – hjørner, foderrør, under måtter...	Stald hvor der bliver vasket Fotograf Video Termografisk kamera (Erik Damsted??) Deltagere: staldpersonale + faglig
Udtørring	Hvordan tjekkes det at stien er tør (måling af gulvtemperatur + inventartemperatur og/eller papir/palstikchartek)? Hvor meget koldere føles et gulv, der ikke er tørt	Timelapse af papir på ikke-tørt gulv Billeder af temperaturmåling af gulv	Temperatur måling Video af papir på umiddelbart tørt gulv
Den funktionelle faresti	Kontrol af vandventiler. Hvordan måles om den giver 4 liter/minut. Eksempelvis 10 minutter efter udfodring eller samtidigt med at de vasker i anden sektion. Kontrol af urin farve (findes billeder i forvejen)? Størrelse på stierne – hvor meget plads er der reelt brug for så pattegrisene kan die optimalt?	Video af kontrol af vandventiler Video af urinerende so Video af sti, hvor der måles Billeder af sti, hvor inventar	Målebæger + stopur Morgen urin + eftermiddags urin Røgpatroner Målebånd, hvor det er

	<p>Vinkling af inventar og vinkle baglåge under faring. Pattegrisehulen Se på grisenes liggeadfærd! Sikre at hulen er tæt og forhæng er intakt.</p> <p>Tjek gulvvarme + måtter. Er der fast gulv nok eller kræver det en måtte?</p> <p>Placering af varmelampe – lad være med at klappe lågen op.</p> <p>Skema med anbefalede gulvtemperaturer.</p> <p>Hvis for varmt, er det varmelampen, der skal væk – ikke gulvvarmen, der skal slukkes!</p>	<p>ikke er flyttet + hvor er flyttet Video med gennemgang af hulen. Termografiske billeder (ved forskellig styrke pære + evt. måtte + opklappet låge) Video af røgprøver. Nærbilleder af, hvor røgen kommer ud ved huler, der ikke er tætte.</p> <p>Billeder af grise, der ligger rigtigt + forkert (findes)</p> <p>KJV + RIS tjekker hvad der findes af billeder af liggeadfærd + termografibilleder</p>	<p>nemt at aflæse Tommestok</p>
<p>Indsættelse og tildeling af redebygningsmateriale</p>	<p>Faldgruber – for store søer i for små stier. Kontrol af sundhed – har soen tidligere haft skuldersår på den ene side, sæt hende i en sti, hvor hulen er placeret så hun ligger mest på anden side. Mulighed for ekstra plade i for store huler.</p> <p>Vigtigheden af ens hold – plads så de ikke farer i drægtighedsstalden Er der plads til ammesøer?</p> <p>Redebygningsmateriale – stress/cortisol inden faring (gylte). RIS læser materiale fra VAM. Praktiske erfaringer fra landmænd – hvilken effekt har det haft, og hvor meget tildeles?</p> <p>Tildeling 1 x dagligt i ugen op til faring.</p> <p>Strøelse i hulen</p>	<p>Walk&talk angående strategisk indsættelse</p> <p>Billeder af store søer i små stier (findes??) Billeder af ekstra plade i stor hule (Jonas Würtz)</p> <p>Animation med hormoner op/ned. Video fra besætninger der bruger halm – følge halmtildeling. Voxpop.</p> <p>Billeder af redebygning/mængder (best practice)</p>	<p>Landmænd, der tildeler halm inden faring</p> <p>(Danni Sørensen, Torben Brøchner, Mette Hjort, Jonas Würtz..)</p>
Faringsforløbet	Hvorfor redder dette liv (efter alle afsnit)?		
Klargøring til faring	Fjern lort Hvornår skal varmelampen tændes	Intro: walk&talk – hvorfor er det vigtigt	Farestald Fotograf

	<p>Hvornår skal bøjlen spændes ind og hvor langt Vip pladen ind bag soen</p> <p>Supplerende varme under faring (lampe, måtte, halm)</p> <p>Sørg for at kitkassen er pakket (slynge, handsker, gel...)</p>	<p>Video af klargøring af sti – 1 ting ad gangen</p> <p>Video + billede (Interaktion) Tjekliste</p>	<p>Video</p> <p>Staldpersonale + faglig</p>
Soens fysiologi	<p>Soens fysiologi under faring – hvad er det, der sker og hvor meget påvirker stress hormoner under faring?</p> <p>Hvad skal ikke gøres under faring?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vigtigheden af ro under faring - Ingen kastrationer under faring i stierne ved siden af. - Undlad unødigt trafik i stalden - Specielt ro omkring gylte, der er mere stressede under faring 	<p>Animation af hormoner</p> <p>Opgave: Hvad er der galt her? Efterfølgende forklaring på, hvorfor det ikke er hensigtsmæssigt.</p>	
Problemsøer	<p>Historikken, ældre søer – træk besætningsanalyse for egen besætning og se, hvor det skiller i denne besætning, søer med dårlige ben eller andet fra drægtighedsstalden = kræver øget tilsyn</p> <p>Hvordan kan de markeres – strips eller klemmer eller anden farve sotávle</p>	<p>Video fra besætning, hvor der udpeges problemsøer og markerer dem. Start med at se på besætningsanalyse + film af udtræk af data på enkeltdyrsniveau. Screen-capture (AgroSoft)</p> <p>AW kontakter AgroSoft</p>	
Faringsovervågning	<p>Husk at starte dagen med at tilse søer, der er i gang med at fare, så de søer, der har problemer får hjælp.</p> <p>Systematik – bevidst tjek af faringer i bestemte tidsintervaller. Hvis der er tørre grise, når soen tilses = armen i.</p> <p>Intervaller – F-skive + papskive. Husk at der mellem de første 4 grise må gå op til 2 timer mellem grisene fødes. Hvor lang tid tager et 'normalt' faring (4-6 timer)</p> <p>Aftenovervågning – det skal/bør gøres, hvis man ønsker at reducere – effekt på både dødfødte og svagtfødte + løbende kuldudjævning. Kl. 22</p>	<p>Intro – hvad er det, der skal ske? Hvilke metoder findes?</p> <p>Video af faringsovervågning + brug af F-skive + overlevering til aftenovervågning</p> <p>Overlevering – tavle/skema/tjekliste – evt. billede af whiteboard – Wunderlist!! AW + KJV + ANHA + RIS</p>	<p>Piger fra Facebook</p>

	Natovervågning – video fra Danni	Video om Danni fra sidste års kongres? http://vsp.lf.dk/Om_os/Kongres%20og%20aarsmoede%20arkiv/Videoer%20fra%20Aarsmoedet.aspx Hvad må man på en natovervågning?	
Fødselshjælp	Korrekt fødselshjælp + hygiejne Oxytocin – risikoen for at kvæle grise i fødselsvejen. Børsprængning?? Hvad sker der ved at give gylte ekstra oxytocin?	https://www.youtube.com/watch?v=3AYW8F6t-0c Animation	
De første kritiske timer	Hvordan redder det liv? Tjekliste	Intro: Opsummering af, hvad der er vigtigt i det første døgn (råmælk).	
Hvor længe ved egen mor	Råmælk 12 timer ved egen mor. Vigtigheden af antistoffer. Moder-afkomsspecifikke antistoffer (KJV) Hvornår råmælk/somælk. Fri mælkebar i de første X timer - derefter mælkenedlægning hver X minut	Animation over råmælksoptag /antistoffer + overlevelse Peter Theil i hvid kittel med reagensglas med mælk – fortælle om sammensætning	Mælk Mikroskop Kittel Planlægges med Peter Theil??
Håndtering af svagtfødte grise	Splitmalkning: Sult er årsag til dødelighed hos ca. X % pattegrise (Birgitta). Splitmalkning metode til at sikre råmælk hos de små/svage grise. 1 gang, indelukket i 45 minutter, 12 grise ude ved soen Tildeling af ekstra energi. Det er bedre at de får lidt end ingenting får. Hvornår Hvor meget Hvor mange gange Kuvøser??? Danni?? Leif + Louise Kappel? – KJV tjekker op på om der findes gode historier Hvilke grise? Hvornår?? Hvor længe?? Hvordan laves den?	Video af praktikken bag splitmalkning. https://www.youtube.com/watch?v=y8CHHMd4Egc Billede af pattegrise, der får ekstra tildeling	
Kuldudjævning	Formål (Kuld størrelsen skal justeres til det antal	https://www.youtube.com/w	

	<p>grise, som soen kan passe) Hvor meget (Kuldudjævning afhængig af antal velfungerende patter) Hvor længe (Der bør ikke flyttes grise imellem kuld senere end 2. døgn efter faring) Vigtigt for at optimere antal grise, som soen kan passe</p> <p>Flyt grise inden de bliver utrivelige! - Obs punkter – hvornår er den ved at blive utrivelig?</p>	<p>atch?v=y8CHHmd4Egc</p> <p>Billeder af blinde patter Video af gennemgang af yver (findes?)</p> <p>Billeder / video af obs punkter RIS – tjek pattegrisens dieperiode (YouTube) + video fra sundhedsstyringsmateriale</p>	
--	--	---	--

Strategier for flytning	<p>Hvordan redder det liv? Tjekliste</p>		
Ammesøer	<p>To trins ammeso – tal til animation</p> <p>Hvordan maksimeres antal grise pr so? Udvælgelse af den gode ammeso (Kuldnummer?), forberedelse til ammesøer (weekend), flytning af so eller pattegrise, hvornår er der behov, indespærring af pattegrise, foderstyrker</p> <p>Fejl der kan opstå: Råmælk, historik, soens huld og sundhed, kuldnummer</p>	<p>Intro – hvorfor kun 2-trins ammeso (lovgivning + fysiologi) Animation af figur med tale – RIS finder ud af, om vi har enkeltelementer fra figur</p> 	
Ammesøer - mindsteamme	<p>Hvilke grise udvælges Hvornår udvælges de (tørre navler) Valg af so (nyfaret 2. lægs so) Hvor mange skal hun lægges ud med (antal funktionelle patter). OK at lægge ny til, hvis de falder fra i løbet af de første par dage.</p> <p>Husk at lave en kritisk vurdering af de grise, der er</p>	<p>Animation af figur med tale eller video.</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=gWoiXcWF3QE</p> <p>Billede af fødselsvægt kontra overlevelse</p>	

	under 600 g OBS – hvis grisene er for svage til at holde gang i yveret, goldes soen af.		
Ombytning af kuld/tæskehold	Har det effekt, hvilke risici er der, og hvordan gøres det bedst?	https://www.youtube.com/watch?v=z9pXOTpfW14	
Opsamlingsso	Ved gennemgang af stald har man en håndfuld klemme med til at markere, hvor der er grise, der er ved at falde fra. Når der er 10 klemmer, skal der laves en opsamlingsso. Opsamlingssoen er en velfungerende so, der har fravænnede egne ensartede og trivelige grise, der er flyttet i klimastalden. Opsamlingssoen kan være en udsætterso. Opsamlingssoen sættes 2 FEso ned. Hold øje med, at opsamlingssoen accepterer pattegrisene.	Tjekliste Video om, hvordan vi HVER gang får det til at lykkes, at soen accepterer grisene. Gøres i forbindelse med fodring. Brug af: <ul style="list-style-type: none"> • Smertestillende • ØI • ?? RIS tjekker om det er ok, vi skriver, at de kan bruge øI?	ØI ☺
Sundhed	Hvordan redder det liv? Tjekliste		
Raskmelding af soen	Æder Drikker Rejser sig Temperatur – hvad skal den være, hvornår? Ligger på side eller bug Hårdt yver? Rødt yver Lidt flåd er ok Urin Dårlige ben Hvis hun ikke er rask – smertelindring er en vigtig del af behandlingen. Yderligere behandling afklares med besætningsdyrlægen.	Intro – hvorfor er det så vigtigt, at vi sikrer os, at soen fungerer. KJV finder forsøg – hvordan formidler vi dem bedst? Tjekliste – printvenlig Billeder af forskelligt flåd (fra sundhedsstyring) Cases – hvilken handling kræves her?	Billeder af termometer, der viser forskellige grader i nærheden af vulva
Tegn på dårlig mælkeydelse	Yver med mange skrammer (kan også skyldes manglende tandslibning)	Billeder af forskellige scenarier + fra laboratorie	

	<p>Sår på knæ/klovrand (dårlig stibund kan også være årsag) Sår på hoveder (dårlig stibund kan også være årsag) Utrivelige grise – mange der falder fra – hele kuldet 'kan ikke følge med' Konstant enkelte grise, der bliver liggende ved yveret So der ligger i bugleje</p> <p>Hvilke årsager og handlemuligheder er der?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har den været syg (er den ordentligt raskmeldt)? • Dårlig foderhygiejne • Ru gulv <p>Foderhygiejne - Hvad er konsekvensen af, at det ikke er i orden – søerne går fra foderet + dårlig malkeevne (tjekliste over symptomer) Hvis du oplever dette her, skal du aflevere til driftsleder.</p>	<p>Samling af eksisterende billeder.</p> <p>Video af grise fra kuld hvor soen ikke maler optimalt. Sammenlignes med nabokuld, hvor det fungerer.</p>	
<p>Diarré ved pattegrise</p>	<p>Vigtigt at sikre god immunitet ved gyltene. Dette skal afklares med dyrlægen for den enkelte besætning. Stil krav til dyrlægen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaccinationsstrategi o.a. <p>Det er vigtigt at afklare årsagen til diarré gennem f.eks. en obduktion. Kend din diarré:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Infektøst (tilbage til dyrlæge) – send gerne til laboratorie undersøgelse • Sult – raskmelding af soen, kuldudjævning, splitmalkning... • Kulde – pattegrisens nærmiljø <p>Begrænsning af diarré: hygiejne – pasningsrækkefølge – intern smittebeskyttelse – skrabere + støvler er med til at smitte.</p> <p>Elektrolyttildeling</p>	<p>Intro – forskellige årsager til diarré</p> <p>TimeLapse video af obduktion fra Kjellerup – er maven tom – har der været noget i tarmene?</p> <p>Video af støvle, der træder i en klat diarré – rød sirene! Korrekt – er det at gå igennem, men fortryder. Støvlevask – støvler til hver sektion.</p>	<p>Foran laboratorie i Kjellerup</p> <p>Svend Haugegaard</p> <p>Fotograf Video</p> <p>Døde pattegrise</p>

Faste rutiner			
Gennemgang af pattegrise	<p>Fast mand på nyfødte. Vigtigt at det er den samme, der gennemgår grisene, så overblikket bevares – herved sikres, at en gris, der er flyttet dagen forinden, ikke flyttes igen fordi en ny vurderer, at den falder fra det nye kuld.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ben • Diarré • Falder de fra / sult – hvis grisen 'bare' er lille, men stadig trivelig, skal grisen ikke tages fra, men forblive i kuldet • Skader • Liggeadfærd – bruges hulen rigtigt? <p>Evt. opsætning af hundehulsplader, hvis nærmiljø ikke fungerer optimalt Se på grisen ift. hvornår hundehulspladen skal fjernes igen. Varmelampen skal fjernes først.</p>	<p>Video af gennemgang af et kuld – hvad er det, man kigger efter? Skridt for skridt + hvor hurtigt foregår det i praksis</p> <p>Billeder af grise, der klumper + samme sti efter opsætning af hundehulsplade Billeder hvor grise er trukket ud igen</p>	
Kastration, halekupering, tandslibning	<p>Hvad siger lovgivning ift. tidspunkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kastration – 2. til 7. levedøgn – HUSK brug af smertelindring!! <ul style="list-style-type: none"> • Brug af kastrationsbænk pga. arbejdssikkerhed • Halekupering – 2. til 4. levedøgn • Tandslibning – indenfor de første 4. levedøgn <p>DHGS – De hullede grises syndrom – hvad er konsekvensen af ikke at gøre det korrekt? – konsekvens af dårlig hygiejne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brænder varm nok • Skift af skalpel + afspritning • Indgreb skal være mindst mulig ved kastration – 2 på langs i stedet for 1 på tværs ☺ • Må ikke rive testikler ud – skal skæres • Hygiejne i arbejdsvognen 	<p>Video af korrekt kastration, halekupering og tandslibning hvor vi husker at skifte skalpel (billeder af skalpeller brugt flere gange fra Svend Haugaard) Alternativt billeder</p> <p>Billeder fra laboratoriefund</p> <p>RIS – 'må' vi lave film af kastration og halekupering</p>	<p>Hangrise Grej! Kastrationsbænk</p> <p>Staldpersonale</p>
Registrering af dødsårsager	<p>Skal bruges aktivt og ikke betragtes som et nødvendigt onde. Hvordan kan man se (uden obduktion), hvad grisen er død af?</p>	<p>Skema fra pattegriseLIV Screen capture</p>	<p>Kjellerup - Svend</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Dødfødte – snabelsko • Ihjellagt • Sult – mærke efter, om der er mælk i maven • Kulde • Diarré <p>Hvad er soens skyld, grisenes skyld, egen skyld RIS tager fat i Svend!!</p>	<p>Video af, hvordan man mærker, om der er mælk i maven RIS spørger Rikke Gry</p> <p>Billeder af spande + årsager og handling</p>	
Weekendoverdragelse	<p>Hvorfor er det vigtigt? På forhånd har den farestaldsansvarlige udvalgt, hvilke søer der skal bruges til ammesøer</p> <p>Skema fra farestaldsmanual H27/Bilag 27 i lækker udgave AW</p>	<p>Video af farestaldspasserens gennemgang og udfyldelse af skema inden weekend</p>	
Fodring i farestalden			
Soens fysiologisk behov	<p>Balancegang sidst i drægtigheden ift. foderstyrke, da børhornenes længde er bestemmende for størrelsen af grisene, men samtidig er det i den sidste del af drægtigheden af den største fostervækst finder sted. Anbefaling 3,5 FEso.</p> <p>Soens behov fra indsættelse og frem til 1 uge efter faring er soens fysiologiske behov anderledes end efter 1 uges diegivning (Peter Theil / Thomas). Fysiologiske faser i soens laktationsperiode ('lære' at malke af egen krop). Mælkeydelse kan ikke fodringsmæssigt presses op – det skal trækkes af hende.</p> <p>Se i den enkelte besætning, hvilke muligheder der er for at reducere proteinniveau i den første uge. Gøres i samråd med foderrådgiver.</p> <p>THSB – tilsætning af hokus pokus til foder i forhold til dødfødte</p> <p>Mulighed for 2-fase-light – får soens mælkeydelse bedre i gang. Fase 1 – f.eks. alm dieblanding fortyndes (reducere protein)</p>	<p>Tegning af børhorn med grise i – speak hen over.</p> <p>Undervisningssituation med Peter Theil (Foulum)</p> <p>THSB fortæller om teorien i 2-fase fodring light + fortælle hvorfor det redder liv (risiko for diarré ved højprotein blanding)</p> <p>Video fra besætning</p>	KJV finder besætning

Justering af foder	<p>Hvis soen presses så meget, så soen går i stå, så har det indflydelse på pattegriseoverlevelsen.</p> <p>Foderkurve: Individuel justering fremfor sektions-fodring Vurderes efter huld + grise ved soen Max foderstyrke – 6 FEso på dag 7 Max foderstyrke sidst</p> <p>Husk at få tømt truget, hvis der er foder tilbage, ellers bliver der problemer med toxindannelse.</p>	Billeder af hvordan et fodertrug skal se ud/ikke se ud efter 20 minutter (billeder haves i farestaldsmanualen)	Timelapse af søer, der æder –æder op, levner, slikker krybben
Fodring af pattegrise	<p>Brug af mælkeanlæg - LBP</p> <p>Brug af mælkeerstatning + A38 o.lign. Redder det liv?? Hvilke grise skal have? Skal ikke bruges til alle grise, men kun hvor det er nødvendigt. Vær obs. på, at det er god grobund for bakterier.</p>	<p>Video fra besætning, der har øget overlevelsen ved brug af mælkeanlæg Vil LBP deltage?</p> <p>Billeder af klamme trug + bakteriemålinger</p>	Evt. LBP's afprøvningsvært
Hvad får I ud af det?	Potentialeberegneren	Screen capture	